

מתאים לכיתות ד' – ו'

משימה – הכנת תמצית

- א. קראו את סיפור החג.
- ב. קראו את השאלות המתייחסות לסיפור החג וענו עליהן.
- ג. העתיקו את התשובות במקום המסומן.
- ד. הוסיפו מילות קישור למשפטים, כך שתיווצר פסקה מגובשת בעלת רצף הגיוני.
- ה. קראו את הקטע, ובדקו שיש לו רצף הגיוני.

סיפור החג

שמעון בר-כוכבא

בשנים 132-135 לספירה הנהיג בר-כוכבא את יהודי א"י במרד כנגד הרומאים. בר-כוכבא היה ידוע בכישוריו הצבאיים, בכוחו הרב ובגבורתו. בר-כוכבא אינו שמו המקורי אלא כינוי. לאחר מציאת המגילות הגנוזות במדבר יהודה התברר לא ספק כי שמו המקורי של בר-כוכבא היה שמעון בן-כוסביא. מקור הכינוי בר-כוכבא אינו ידוע וישנן מספר סברות: יש החושבים כי כינוי זה דבק בו בשל דבריו של רבי עקיבא "דרך כוכב מיעקב". לפי המסורת היה בר-כוכבא מזרע דוד ולכן ראוי למלוכה, וכן נמנה עם משפחת החשמונאים. אגדות רבות תיארו את גבורתו של בר-כוכבא עד כי נחשב בעל תכונות על-אנושיות. רבי עקיבא ותלמידיו כינו את בר-כוכבא "מלך משיח". המתנגדים לו לא הצליחו להסיר את ההתלהבות העצומה והערצה לאיש. בר-כוכבא, שהנהיג את המרד וכבש את מרבית הארץ, לא הצליח לשמור על ניצחון זה לאורך זמן. בר-כוכבא מת עם לוחמיו בעת כיבוש ביתר. אגדות רבות נוצרו על מותו של בר-כוכבא, רובן הירוואיות, כגון נחש שהכיש את בר-כוכבא ולא המיתו כי "מי היה יכול לוי?". יש המכנים את בר-כוכבא "בר-כוזבא" בגלל שהכזיב.

אגדת מרד בר-כוכבא

הרומאים כבשו את ארץ-ישראל והרסו את בית המקדש. במקום בית המקדש בנו הרומאים מקדש לאליים יופיטר. הרומאים ובראשותם הקיסר אדריאנוס גזרו גזרות על היהודים, כגון: איסור ברית מילה, לקיחת אדמות וכסף. לא כולם הסכימו לכניעה, ובתוך מערות במדבר יהודה התאמנו המורדים היהודים ובראשם שמעון בן-כוסביא. הוא היה מנהיג אמיץ וחזק מאוד. אל הלוחמים הצטרף רבי עקיבא ותלמידיו. כשראה רבי עקיבא את שמעון בן-כוסביא הוא התרשם ממנו מאוד ומעיניו שזרחו ככוכב. הוא אמר "דרך כוכב מיעקב" ומהיום יכנו אותו בר-כוכבא, כי תאיר לעם את דרכו לחופש כמו כוכב. המרד פרץ. על ההרים הגבוהים הודלקו מדורות גדולות כדי להודיע ללוחמים המורדים כי

יש לצאת לקרב. בר-כוכבא וחייליו נלחמו באומץ רב וכבשו לאט לאט את הארץ. יום אחד הקיפו חיילים רבים את מחנהו של בר-כוכבא ולקחו אותו בשבי. בר-כוכבא הוכנס לכלוב אחד עם אריה מסוכן. האריה רצה לטרוף את בר-כוכבא, אך בר-כוכבא לא נבהל. הוא שלח מבט חודר אל האריה, והאריה כאילו כושף ונשכב לרגלי בר-כוכבא. בר-כוכבא עלה על גב האריה ורכב עליו אל החופש ואל חייליו. יחד היכו ברומאים ושחררו את הארץ מהכיבוש הרומאי. על כל גבעה הודלקו מדורות המבשרות את הניצחון.

מרד בר-כוכבא מראי ההיסטוריה

הסיבות למרד: אנדרינוס הקיסר החליט לבנות מקדש לאל זאוס בירושלים. הוא הבטיח ליהודים להקים בית מקדש חדש, אך לא בירושלים (ביודעו מראש כי היהודים לא יסכימו לכך). בנוסף, גזר גזרות, שהחמורה מכל היתה איסור המילה. שני יסודות עיקריים אלו פגעו קשות בעם היהודי. בר-כוכבא החל בגיוס יהודים לקראת המרד ברומאים. לא כולם הלכו עימו, והיו יהודים (הנוצרים) אשר התנגדו לו וסירבו להתגייס לצבאו. בר-כוכבא הכיר במגבלות צבאו ונמנע ממלחמה גלויה, ועד 131 לספירה הסתפק בהטרדת הצבא הרומאי. בפעולות המלחמה הראשונות ב-131 הצליח בר-כוכבא וצבאו לשחרר את ירושלים ובר-כוכבא הוכרז כנשיא ישראל. (לציון ההכרזה הוטבעו מטבעות עם שמו: "שמעון נשיא ישראל"). שנתיים החזיק מעמד שלטונו של בר-כוכבא. לחוסר מזלו של העם היהודי רומא היתה באותו זמן שרויה ללא מלחמה ופנויה לכוון את כל כוחותיה לדיכוי המרד ולכיבוש מחדש. יוליוס סווריוס נשלח ע"י קיסר רומא לסיים את המלחמה. לצבא בר-כוכבא לא היה סיכוי. סווריוס החליט על כיבוש עמדה אחר עמדה. למרות אי השוויון בכוחות המלחמה היתה איטית, בשל מאבקם העיקש של לוחמי בר-כוכבא. לאחר כיבוש יהודה וירושלים נסוג בר-כוכבא ולוחמיו לביתר. ביתר נבחרה בשל נתונים גיאוגרפיים טובים (יושבת בראש הר, ניתן להגיע אליה רק מצד אחד וצבא גדול לא יכול להתקיפה). ביתר החזיקה מעמד כמעט שנה ונכנעה בשל הרעב. התלמוד מספר על סיבה אחרת למפלת ביתר – בגידתו של כותי השומרונים, שגילה לרומאים דרך מסתור להיכנס אל העיר. בקרב זה נהרג גם בר-כוכבא עם לוחמיו.

לאחר דיכוי המרד הארץ היתה חרבה. ירושלים נקראה איליוס קאפיטולינוס. הוחמר הפיקוח על איסור המילה ורדיפות נוספות, כגון: איסור לימוד תורה, קיום חגים, ועוד. רבי עקיבא ורבי חנניה, שהפרו את הגזרות, הוצאו להורג לאחר עינויים קשים. ירושלים אוכלסה מחדש ע"י נוכרים סורים ומצרים. שם הארץ הוחלף ונקרא סוריה פלשתינה. רק במאה השנייה לספירה החלה התאוששות ביישוב, אך ללא מסגרת מדינית.

שאלות על סיפור החג

1. א. מי היה בר-כוכבא?
ב. מהו שמו המקורי ומהם כינויו?
ג. באלו שנים פעל? מי שלט אז בארץ-ישראל?

שמעון בר-כוכבא הנהיג את יהודי א"י במרד כנגד הרומאים. הוא פעל בשנים 132-135 לספירה. שמו המקורי הוא שמעון בן-כוסביא. הכינוי שלו היה "מלך המשיח". בר-כוכבא היה מנהיג אמיץ וחזק מאוד. הרומאים שלטו אז על ארץ-ישראל.
2. ציין והסבר את הסיבות למרד ברומאים.

*היהודים החליטו למרוד הרומאים מהסיבות הבאות:
א. הרומאים הרסו את בית המקדש ובמקום בית המקדש נבנה מקדש לאל יופיטור.
ב. נאלצו על היהודים לערות קשות כמו איסור ברית מילה ושמירת שבת.*
3. מה היו תוצאות המרד?

במהלך הקרב של היהודים נגד הרומאים בר-כוכבא וחייביו הצליחו לשחרר את ירושלים. שנתיים החזיקו מצדה, אולם בהמשך נסוגו לביתר, ולאחר שנה נכנעו. בקרב על ביתר נהרג בר-כוכבא עם לוחמיו. לאחר דיכוי המרד נחרבה ירושלים, והוחמרו הרדיפות על היהודים. רבי עקיבא, שפעל עם בר-כוכבא, הוצא להורג כי לא צמד בדרישות הרומאים.
4. מהו מקור המנהג – הדלקת מדורות?

כשיצא בר-כוכבא למרד הודלקו מדורות גדולות כדי להודיע ללוחמים המורדים כי יש לצאת לקרב. מכאן, מקור החג להדליק מדורות.

הפיכת התשובות לתמצית:

תמצית

(מילות קישור מוקפות בעיגול)

שמעון בר-כוכבא הנהי' את יהודי א"י אמר כנגד הרומאים. הוא פצץ בשנים 132-135 לספירה. שמו המקורי הוא שמעון בן-כוסביא. הכינוי שלו היה "מלך המשיח". בר-כוכבא היה מנהיג אמין וחלק מאוד.

הסיבה למרד הרומאים היא הרס בית המקדש ע"י הרומאים. במקום בית המקדש נבנה מקדש לאף יופיטור. נטרו על היהודים לגרות קשות כמו איסור ברית מילה.

הקריאה למרד היתה באמצעות הדלקת מדורות גדולות כדי להודיע ללוחמים המורדים כי יש לצאת לקרב

בר-כוכבא וחיוניו הצליחו לשחרר את ירושלים. שנת"ס החזיקו מצד, אולם בהמשך נסגרו לביתר, ולאחר שנה נכנעו. בקרב על ביתר נהרג בר-כוכבא עם לוחמיו.

לאחר דיכוי המרד נחרבה ירושלים. הוחמרו הרדיפות על היהודים. רבי עקיבא, שפצץ את בר-כוכבא, הוצא להורג כי לא צמד בדרישות הרומאים.

העברה מהסוף למקום הנכון

משימה קבוצתית

הכן עשרה כללים להכנת מדורת א"ט בצומר:

1. בחר מקום נקי מעשבים.
2. אל תכין מדורה ליד קווי חשמל.
3. גדר באבן סביב המדורה.
4. הרחק חומר דליק.
5. הוסף עצים בזהירות.
6. חובת השתתפות בוגר הורה.
7. אסורה זריקת תריסים לאש.
8. החזק במקום דליי מים.
9. בסיום – כבה סופית.
10. זכור : חוסר הזהירות הוא אויבנו.

משימת הבעה בכתב

כתבו מודעה הקשורה במדורת א"ט בצומר המתקיימת בשכונתכם.

החומר לקוח מתוך "מסע אל העבר" יוון, רומא וירושלים, הוצאת מט"ח, תשס"א 2001, עמ' 57.

מרד בר-כוכבא

תוצאות המרד	מהלך הקרב	יחסי הכוחות	הגורמים למרד	העמים הלוקחים חלק במלחמה	הזמן	המקום
<p>1. נפילת כל המבצרים בידי הרומאים.</p> <p>2. בר-כוכבא מנהיג המרד מת.</p> <p>3. המורדים שנשארו בחיים ברחו למערות מסתור ורובם נתפסו ע"י הרומאים.</p>	<p>1. פגיעה בחיל הרגלים ובחיל הפרשים של הרומאים גרמה להם לאבדות קשות.</p> <p>2. הרומאים שלחו לגיונות כדי להתגבר על המורדים.</p> <p>3. הרומאים שמו מצור על ירושלים וכבשו את המבצרים שבהם התבצרו המורדים.</p> <p>4. הקרב האחרון היה בביתר.</p>	<p>הצבא הרומי גדול בהרבה מצבא המורדים.</p>	<p>1. הקמת עיר אלילית בירושלים במקום המקודש ופגיעה ברגשות היהודים.</p> <p>2. איסור על היהודים לקיים את ברית-המילה.</p> <p>3. רצון היהודים להשתחרר מעול שלטון הזר.</p> <p>4. רצון לנקום בגלל חורבן בית המקדש.</p>	<p>יהודים נגד הרומאים.</p> <p>בראש היהודים עמד בר-כוכבא, בראש הרומאים המצביא יוליוס סוריוס.</p>	135-132 לספירה.	ארץ-ישראל

